De ſancto bernhardo abbate

Bernhardꝰ in burgundia Ca
ſtrofontanis opido. ex nobili
bus valde ⁊ religioſis ꝑentibꝰ ortꝰ
ē Cui pr̄ tecelinꝰ miles ſeclo ſtrēnu
us nec minꝰ deo religioſus. Mater
vo Aleth nuncupata ē Hec. vij fili
os genuit. vi. mares. feminā vnam
Mares aūt omēs monachos futu
ros. feminā ſanctimonialē Mox āt
vt filiuȝ ꝑtu ediderat. manibꝰ ꝓpri
is ipm̄ deo offerebat. Alienis vbe
ribus ipſos nutriri refugiebat qua
ſi cuȝ lacte matno materni quodā/
mō boni infundēs eis naturā. Cuȝ
auteȝ creuiſſent ꝙdiu ſub manu eiꝰ
erant eremo magis ꝙȝ curie nutrie
bat. cibis groſſioribꝰ communibus
paſcens eos quaſi cōtinuo ad ere
mum trāſmittēdos Cum ergo ter
tium filiuȝ ſcilicet Bernhardū ad
huc geſtaret in utero vidit ſomniū
p̄ſagiuȝ futuroruȝ catulū ſcilicȝ to
tum candiduȝ in dorſo ſubrufuȝ ⁊
latrantem in vtero ſe habē Qd cū
cuidaȝ viro dei expoſuiſſet. ille pro
phetica voce reſpondit. Optimi ca
tuli mater eris. q̄ domꝰ dei cuſtos
futurus. magnos ꝯtra iīmicos da
bit latratus Erit enim p̄dicator e/
gregius ⁊ mltos medicinal̄ lingue
gratia curaturus. Cum aūt Bern
bardus adhuc puerulꝰ eſſet et gra
ui dolore capitis egrotaēt. veniētē
ad ſe mulierculaȝ vt dolorē ſui ca/
pitis ſuis carminibꝰ mitigaret. cū i
dignatione nimia exclamās reppu
lit ⁊ abiecit Puero aūt bono zelo
diuia nō defuit clemētia. Sȝ ꝯtinuo
ſurgens liberatuȝ ſe eſſe cognouit
In ſacratiſſima dominice natiui/
tatis nocte cū puer bernhardꝰ ma
tutinale offitiū i ecc̄a expectaret et
q̄ hora xp̄s natꝰ fuiſſet ſcire cupet
apparuit ei puerulus ieſus q̄ſi iteꝝ
ante oculos ſuos ex vtero matris
naſcens Unde ꝙdiu vixit hanc fu
iſſe horā natiuitatis dnice ſp̄ puta/
uit. Ab illa ergo hora in his q̄ ad
illud ꝑtinent ſacramentū et ſenſꝰ ei
ꝓfundior et ſermo copioſior datꝰ
eſt Unde ⁊ poſtmodū in laudē ge
nitricis ⁊ geniti inter ipa ſuoꝝ tra
ctatuū initia inſigne opuſculuȝ edi
dit. in quo illā lectionē euangelicaȝ
Miſſus eſt gabriel angelꝰ explana/
uit Uidens antiquꝰ hoſtis ꝓpoſi
tū pueri taȝ ſalubre. eius caſtitatis
ꝓpoſito inuidit. mltoſqȝ ſibi laque
os tentationis oppoſuit Cū eni ali
qn̄ in quandā feminā oculos defi/
xos aliꝙdiu tenuiſſet. ꝯtinuo de ſe
ipſo erubeſcens in ſemetipſū ſeueriſ
ſimus vltor inſurgit. ac in ſtagnum
gelidarū aquaꝝ inſiliens tādiu ibi
dem ꝑmāſit donec pene exanguis
effectus ꝑ gratiaȝ dei a calore car
nalis concupiſcentie totꝰ refriguit
Circa idē tp̄s inſtinctu demōis pu
ella q̄dā i lectū dormiētis ſe nudā
iniecit Quā ille ſentiens cū oī pace
⁊ ſilētio ꝑtē ei lectuli quā occupaue
rat ceſſit ⁊ in latꝰ alteꝝ ſe ꝯuertens
dormiuit Miſera vero illa aliꝙdiu
ſuſtinens ⁊ expectans. deinde pal/
pans et ſtimulans nouiſſime cū im
mobilis ipſe ꝑſiſteret illa licet impu
dentiſſima erat erubuit et horrore
igēti atqȝ admiratōe ꝑfuſa ſurgēs
aufugit Cū iteꝝ i domo cꝰdā ma/
trone hoſpitaret̄ illa adoleſcētem
aſpectu decorū ꝯſiderans vehemē

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ter in eius ↄcupiſcētiā exarſit Cum autē ſeorſū lectū ſibi ſterni fecit ipa impudenter et ſilenter de nocte ſurgens ad euȝ acceſſit. Quā ille ſentiens ꝑtin⁹ exclamauit. Latrones. latrones Ad quā vocē mulier fugit familia ſurgit. lucerna incendit latro querit. ſȝ minime inuenit Ad lectulos ſinguli redeūt q̄ſcunt ceteri ſed nō illa miſera reqeſcit. Nam denuo exurgit bernardi lectulū petit ſȝ ille. Latrones. latrones denuo exclamauit. Latro iteꝝ q̄rit ſȝ neq̄q̄ȝ ab eo q̄ ſol⁹ nouerat pb̄licat Vſqȝ tertio iproba mulier ſic repulſa vix tādem metu vl̄ deſperatione ceſſauit Cum aūt ſequēti die iter ageret arguētes eū ſocij q̄uo totiēs latrones ſomniauerit ꝑq̄rebāt. Quib⁹ ille ait Veraciter ī hac nocte īſidias ſum ꝑpeſſ⁹ latronis. q2 hoſpita mihi nitebatur auferre theſaurū irrecuperabilē caſtitatis Perpendens igit non eſſe tutū cohabitare ſerpēti. fugaȝ meditari cepit et ordinē ciſtercieñ. ex tunc ingredi deliberauit Quod cū fratres eius ↄgnoſcerēt et eū ab hoc ꝓpoſito modis oibus ꝓhiberent. tātā ei grāȝ dn̄s contulit vt nō ſolū ipe a ↄuerſiōe nō ꝓhiberet ſȝ oēs fratres ſuos ⁊ mltos alios ad religionē dn̄o lucraretur Gerardus tn̄ frater ei⁹ miles ſtrenuus hec fratris verba vana putabat ⁊ eius oino monita repellebat Tunc Bernhard⁹ fide iam igneus et fraterno caritatis zelo miruȝ in modū exaſpat⁹ Scio inquit frater mi ſcio q2 ſola vexatō intellectū dabit auditori. Digituȝqȝ lateri eius ↄpponēs veniet inq̄t dies ⁊ cito veniet q̄n lācea lat⁹ h̄ ꝑforabit et ad cor tuū ↄſilio q̄d abijcis viā dabit Poſt paucos dies gerard⁹ ab inimicis capit et in loco cui frr̄ digitū ipoſuerat infixā lanceā geſtās trahit ⁊ ī cuſtodia vīculat. ad q̄ꝫ Bernard⁹ veniēs. cū ſibi loq̄ n̄ ꝑmittet ad eū exclamauit Scito frater gerarde quia in primo ituri ſumus ⁊ monaſteriū intraturi Eadeȝ nocte ↄpedes de eius pedibus ceciderūt et hoſtio p ſe apto. let⁹ aufugit Indicauit q2 fratri ſe mutaſſe ꝓpoſitū ⁊ fieri velle monachū Ab icarnatione domini. iiiȝ. A cōſtitutōe domus ciſtercieñ xv. ſeru⁹ dei Bernh̄ annos nactus circiter. xxij. habens cū ſocijs āpli⁹ q̄ȝ xxx. ordinē ciſtercieñ. ingreſſus eſt Cū aūt Berñ. cū fratribus ſuis domū paternā egrederet guido primogenit⁹ vidēs vinardū fratrem ſuū minimuȝ puerū ludentē in plateis cum pueris. Eia inquit frater vinarde ad te ſolū reſpicit ois terra poſſeſſionis noſtre Cui nō pueriliter puer rn̄dit. Vos ergo celuȝ habetis et mihi ſolūmō terrā relinquitis? Nō ex equo diuiſio hec fc̄a ē Modico g⁹ tp̄e cū pr̄e remāſit. ſȝ frēs poſtmodū ſecut⁹ ē Ingreſſus g⁹ ordinem ſeruus dei Bern. ita tot⁹ ī ſpiritum abſorptus eſt et deo totaliter mācipat vt iaȝ null̄ ſēſib⁹ corporeis vteret. iā q̄ppe ānū ī cella nouitioꝝ exegerat et adhuc an dom⁹ h̄rēt teſtudiēȝ ignorabat Multo tp̄e eccāȝ itrās ⁊ exiēs in capite vbi tres erāt feneſtre. vnam tāū putabat eſſe feneſtrā Abbas autem ciſtercienſis. fratres ad edificandam domuȝ clareuallis miſit

⁊ eis bernardū in abbatem ꝑfecit.
Qui multo ibidē tpe in nimia pau
ꝑtate degebāt. et pulmenta ſepius
ex foliis fagi ꝯficiebāt et panez de
ordeo et milio ⁊ veſciis faciebant.
Vigilabat autē ſeru⁹ dei vltra poſ
ſibilitatē humanā. Nullū eni tps ſe
magis ꝑdere conqueri ſolebat q̃ꝫ
quo dormiuit ydoneā ſatis repu
tans ꝯparationem ſomni et mortis
vt ſic dormientes videant̃ mortui
dormiētes. Vñ etiāſi quē forte du
ri⁹ ſtatentē audierat ſeu min⁹ cōpo
ſite viderat iacentē pacienter ferre
vix poterat ⁊ ſeculariter ſeu carna
liter eum dormire cauſabat̃. Ad co
medēdū vix aliqua voluptate tra
hebat̃ appetitus ſed ſolo timore d̄
fect⁹ ſic accedebat ad ſumēdū cibū
q̄i ad tormentū. Poſt cibū ſꝑ q̃ꝫtū
comederit pauſare cogitare ſolit⁹
erat. Si qñ vel ad modicū menſurā
ſolitā exceſſiſſe ſe deꝓhēdit impune
abire non paciebat̃. Sic gule illece
bras edomuerat vt ipaz quoqꝫ ſa
poris diſcretiōem ex magna parte
ꝑdiderat. Nā ⁊ oleū ſibi ꝑ errorez
aliquādo ꝓpinatum bibit et penit⁹
ignorauit. Nec prius id cognitum
eſt donec quidē labia eius mirare
tur inuncta. Sagimē inſuꝑ crudum
per errorē ſibi oblatū pro butyro
multis diebus noſcit̃ ꝯmediſſe. So
laz āt aquā ſibi ſaꝑe dicebat eo ꝙ
dū ſumeret. fauces et guttur ei⁹ re
frigeraret. Quicquid in ſcripturis
didicerat maxie in ſiluis ⁊ in agris
meditādo et orando ſe ꝯfitebatur
accepiſſe ⁊ nullos ſe aliqñ magr̃os
habuiſſe niſi querc⁹ ⁊ fagos inter
amicos dicere ſolebat. Deniqꝫ ꝯfeſ
ſus eſt aliqñ meditāti vel orāti ſa
crā oēm vel ſuppoſitā vel expoſitaz
ſibi apparuiſſe ſcripturā. Quodā
tpe ſicut ipe in cāticis refert cū int̃
loquendū ex his q̄ ſuggerebat ſpi
ritus ⁊ ſi nō infideli. minus tñ fidē
ti animo ꝯſideraret vt haberet q̄d di
ceret denuo tractatur⁹ ecce vox ve
nit ad euz dicēs. Donec iſtud tenu
eris aliud nō accipies. In veſtibus
ei ſꝑ pauꝑtas placuit. ſordes nūq̃ꝫ
nimiruz animi fore iudices aiebat
aut negligētis. aut ianiter apud ſe
gloriātis. aut foris hūanā glīaz af
fectātis. Prouerbiū illud in ore ei⁹
frequenter ſemꝑ in corde. Qui h̄ fa
cit q̄d nemo mirant̃ omnes. Unde
⁊ cilicium plurib⁹ ānis portauit q̃ꝫ
diu occultū eſſe potuit. Sed vbi h̄
cognitū eſſe ſenſit. ꝯtinuo illud abi
ciens ad cōia ſe ꝯuertit. Nunq̃ꝫ ſic
riſit vt non poti⁹ ad ridendum q̃ꝫ
ad reꝑmendū ſibi vim facere opor
teret ⁊ riſui ſuo magis ſtimulū ad
hibere q̃ꝫ frenū. Cum āt pacientie
genus ſolit⁹ erat dicere tripartituz
videlicet ad ⱱboꝝ iniurias ad dā
na rerum. ad corꝑis leſiōem hanc
ipe his exēplis ſe habere ꝓbauit.
Cum ei cuidā ep̄o amicabiliter eū
ammonēs. quandā ſcripſiſſet ep̄o
lam. ille vehementer exacerbat⁹ a
mariſſimā reſcripſit epl̄az in princi
pio ita dicens. Salutē et nō ſpūm
blaſphemie tāq̃ꝫ ex ſpiritu blaſphe
mie illi ſcripſiſſꝫ. Ad quod ille Ego
blaſphemie ſpiritum me habere ñ
credo. nec male dixiſſe cuiq̄m. nec
maledicere me velle ſcio preſertim
principi populi mei. Quidam ab
bas pro vno cenobio cōſtruendo

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſexcentas marcas argenti eidē miſ
ſit. Sed tota pecunia cuꝫ deferret̃
a p̄donibus ſublata eſt Quo audi
to eſt nihil aliud dixit niſi Benedi/
ctuſ qui nobis pepcit a tāto onere
Sed et illis inquit qui tulerūt leui⁹
eſt ferendū Tū qꝛ hoc humana cu
piditas ſuſtulit Tū qꝛ pecunia ma/
gna magnā eis tentationis occaſi
onē ingeſſit Quidā inſuꝑ canoni
cus regularis ad eū vēit et vt ī mo
nachuꝫ reciperetur inſtanter roga
uit. Cui cum ille non adquieſceret.
ſed ad ſuam eccleſiam redire ꝑſua/
deret. Ut q̇d ergo ait ille in libꝛis
tuis perfectionem tantopere com/
mendaſti ſi eā non exhibes cupien
ti? Utinā illos tuos tenerē libꝛos
vt eos penit⁹ lacerarē. Cui ille. In
nullo eoꝝ legiſti nō poſſe te in tuo
clauſtro eſſe ꝑfectū Moꝝ coꝛrectio
neꝫ nō locoꝝ mutationeꝫ in libꝛis
omnib⁹ ꝯmendaui Ille vero inſan⁹
in eum impetū faciens tā grauiter
eius maxillam percuſſit vt ſuccede
ret ruboꝛ ictui. ac p⁹ ruboꝛē ebulli
ret Iam qui aderant in ſacrileguꝫ
inſurgebant Sed pꝛeuenit eos ſer
uus dei clamans ⁊ adiurans ꝑ no
men chꝛiſti vt nullatenus tangeret̃
nec ſibi quicq̄ꝫ iniurie inferret̃. No
uicijs autem intrare volentibus di
cere conſueuerat. Si ad ea q̄ intus
ſunt feſtinatis. Hic foꝛis dimittite
coꝛpoꝛa que de ſeculo attuliſtis. ſo
li ſpiritus ingrediantur. caro autē
non pꝛodeſt quicquam. Pater ei⁹
qui ſolus domi remanſerat ad mo
naſterium iuit et ibidem poſt aliq̇d
tempus in ſenectute bona diſceſſit.
Soroꝛ autem eius ſeculo nuptata
cum in delicijs ⁊ diuicijs ſeculi peri
clitaretur. quadam vice fratres ſu
os ad monaſteriū viſitatura acceſ/
ſit Cumq̄ꝫ veniſſet cum comitatu ⁊
apparatu ſuperbo ille eam tanquā
rete dyaboli ad animas capiēdas
abhoꝛruit. nec ad videndum eā ex
ire aliquatenus adquieuit Uidēs
illa ꝙ nullus fratruꝫ ſuoꝛum occur
reret ſed ab vno eoꝝ qui tunc poꝛ
tarius erat ſtercus inuolutum dice
ret̃. tota lacrimis reſoluta. Etſi pec
catrix ſum inquit pꝛo talibus chꝛi
ſtus moꝛtuus eſt Quia enim pecca
tricem me ſentio idcirco conſiliuꝫ ⁊
colloquiuꝫ bonoꝛum requiro. Etſi
deſpicit frater meus carnem meaꝫ
ne deſpiciat ſeruus dei animaꝫ me
am. Ueniat et pꝛecipiat et quicq̇d
pꝛeceperit adimplebo Hanc ergo
pꝛomiſſionem tenens exījt ad eam
cum fratrib⁹ ſuis. Et quia cauſa a
viro ſeparari nō poterat Pꝛimo ei
omnem mundi gloꝛiam interdixit.
⁊ foꝛmam matris imitandam eidē
indicens eam dimiſit. Illa vero re
diens. ita repente mutata eſt. vt in
medio ſeculi vitam duceret eremiti
cam ⁊ ab omni ſeculo pꝛoꝛſus ſe fa
ceret alienam Tandeꝫ pꝛecib⁹ mul
tis virum ſuum vicit et ab ipſo ab/
ſoluta monaſteriuꝫ introiuit. In
firmatus aliquando vir dei cum e/
xtremum iam ſpirituꝫ trahere vide
retur in exceſſu mentis ſue ante tri/
bunal dei viſus ē pn̄tari Affuit aūt
⁊ ſathan ex aduerſo impꝛobis euꝫ
accuſationib⁹ pulſans. Ubi ꝟo ille
oīa fuerat ꝓſecut⁹ et vir dei ꝓ ſua
fuit parte dicturus. Nihil territus
aut turbatus. ait. Fateoꝛ non ſum

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

dignꝰ ego. nec ꝓpꝛijs poſſum meri
tis regnū optinere celoꝛum. Ceteꝝ
duplici iure illud obtinens dn̄s me
us hereditate. ſ. pr̄is et merito paſ
ſionis. altero ip̄e ↄtentus alterū m̄
donat. Ex cuiꝰ dono iure illō mihi
vendicās non ↄfundoꝛ. In hoc v̄/
bo ↄfuſus inimicꝰ ↄuentꝰ ille ſolutꝰ
et vir dei in ſe reuerſus. Tanta aūt
abſtinentia laboꝛe et vigilijs coꝛpꝰ
ſuum attriuit vt grauiſſima et fere
ↄtinua egritudine languēs ↄuētū
vix ſequi poſſet. Quadā vice dum
grauiſſime infirmaret̄ fratribꝰ pro
eo inſtanter oꝛantibꝰ aliquātulum
conualuiſſe ſe ſenſit. Congregatis
ergo fratribus dixit. Quid tenetis
miſerū hominē? Foꝛtioꝛes eſtis et
inualuiſtis. Parcite queſo parcite
et ſinite me abire. A multis āt ciuita
tibꝰ vir dei in ep̄m electus p̄cipue a
ciuitate ianuenſi ⁊ ciuitate mediola
nenſi petentibꝰ ſe nec annuens nec
improbe rēnuens. dicebat ſe nō eē
ſuū ſed alioꝛum ſeruicio deputatū.
Fratres āt ex ↄſilio viri dei ſibi ꝓ
uiderant et ſūmi pontificis auctoꝛi
tate erant muniti ne quis gaudiū
ſuū ab eis tollere poſſet. ¶ Quodā
tp̄e cū fratres cartuſienſes viſitaſ
ſet et ipi ab eo in oībꝰ plurimū edi/
ficati fuiſſēt. vnū fuit quod p̄dicti
loci prioꝛem aliquātulū mouit. ſ. ꝗ
ſella cui equitādo inſidebat minus
neglecta erat ⁊ parū p̄ferēs pau
ptatem. Quod cum dictꝰ prioꝛ vni
ex fratribꝰ ⁊ ille viro dei retuliſſet
non minus ip̄e miratꝰ qualis eſſet
ſella querebat. Nā a clara valle vſꝗ
ad cartuſiam venerat. et tn̄ qualis
eſſet ſella penitꝰ ignoꝛabat. Iuxͣ

lacum etiā lauſanenſem totius diei
itinere ꝑgens penitus eum non vi
dit. aut ſe videri non ſinit. Cum eni
ſero facto de eodē lacu ſocij loque
rent̄. interrogauit eos vbi nam la/
cꝰ ille eſſet. Quod illi audiētes plu
rimū admirati ſunt. Vincebat ſane
in eo ſublimitatē nomis humilitas
coꝛdis. nec tantum poterat eum v/
niuerſus erigere mundꝰ. q̄ʒtū ſe ip
ſe deicere ſolus. Summꝰ reputaba
tur ab oībus. infimū ip̄e ſe reputās
⁊ quem ſibi oēs ip̄e ſe nemini p̄fere
bat. Deniqꝫ ſicut ipſe ſepiꝰ fatebat̄
inter ſummos q̊ʒ honoꝛes ⁊ fauo
res populoꝝ in alterum ſibi muta
tus hominē videbat̄ ſe qꝫ potiꝰ re
putabat abſentem velut quoddam
ſomniū ſuſpicatꝰ. Ubi v̄o inter ſim
plicioꝛes fratres erat amica ſp̄ lice
bat humilitate frui ibi ſe inueniſſe
gaudebat ⁊ in ꝓpꝛiam rediſſe ꝑſo
nā. Semꝑ āt inueniebat̄. aut oꝛās
aut legens. aut ſcribens. aut medi
tās. aut fratres verbo edificās.
Quadā vice cum populo p̄dica
ret ⁊ oēs v̄ba eius attēte ac deuo
te ſuſciperent eius animo quedam
talis irrepſit tēptatō. Vere nūc op
time p̄dicas ⁊ ab oībus libēter au
diris ⁊ ſapiēs ab oībꝰ reputaris.
At vir dei de tali temptatiōe pulſa
ri ſe ſentiens parūꝑ ſubſiſtit ⁊ an ꝓ
cederet vel finē facēt cogitaē cepit.
Statim qꝫ diuino ↄfoꝛtatꝰ auxilio tē
ptatoꝛi ſilēter rn̄dit. nec ꝑ te incepi
nec ꝑ te dimittā. Sic qꝫ ſecurꝰ p̄di
catiōem vſqꝫ ad finē ꝓſecutꝰ ē. Mo
nachꝰ q̄dā q̄ in ſclō ribaldꝰ fuerat
atqꝫ luſoꝛ. maligno ſtimulatus ſp̄ū
ad ſeclm̄ redire voluit. Cum autem

beatus bernhard⁹ eū retinere non
poſſet. interrogauit eū vn̄ victuruſ
eſſet. Qui reſpōdit. Ad taxillos lu
dere ſcio ⁊ inde viuē potero Et ille
ſi tibi capitale ↄmiſero. vis ſingul'
annis ad me redire et lucrū mecuꝫ
diuidere? Quod ille audiens gaui
ſus eſt ⁊ libenter ſe actuꝝ promiſit
Vigiti ergo ſolidos ei dari prece/
pit. et ille cum illis abijt. Hoc autē
faciebat vir ſanctus vt eū iteruꝫ re
uocare poſſet. ſicut et poſtmodum
factū eſt Ille ergo abiens totuꝫ ꝑ/
didit ⁊ ad portam confuſus redijt
Quo audito vir dei ad eū letus ex
ijt. extendit qꝫ gremium vt ſimul di
uiderēt lucruꝫ. Cui ille Nihil pater
lucrat⁹ ſū. ſed etiaꝫ capitali vr̄o nu
datus ſū. Si vultis pro capitali ve
ſtro recipite me. Cui Ber. benigne
reſpōdit. Si ita inquit eſt. melius ē
vt te hic recipiā q̄ꝫ vtꝛūqꝫ ꝑdam
Quadā vice dū beatus bern. iumē
to inſidens aliq̄ ꝑgeret. cuidā ruſti
co materia ſic ſe offerēte de cordis
inſtabilitate in oratione ↄqueſtus
eſt Qd̾ ille audiēs mox eū d̾ſpexit
et in orationib⁹ coꝛ firmū et ſtabile
ſe habere dixit Volens autē bern.
eū ↄuincere et a ſua temeritate co/
ercere dixit ſeq̄ſtra te pauliſꝑ a no
bis et tota qua poteris intentione
oratiōē dominicā inchoato Quā
ſi abſqꝫ aliq̄ cordis vagatione fini
re poteris. iumētū cui inſideo tuuꝫ
proculdubio mox habebis. Tu āt
mihi fide tua ſpōdeas ꝙ ſi aliud ibi/
deꝫ cogitaueris hoc mihi aliqua
tenus nō celabis. Letatur ille ⁊ tā
quā iumentū iā lucratū ſe reputās
audacter ſecedit ⁊ ſe ipſuꝫ colligēs
orationeꝫ dominicā ichoauit Vix
orōis impleuit dimidiū Et ecce im
portūa cogitatio d̾ ſella cordi ſuo
ſe īgerit vtꝛ eā habere debeat cuꝫ
iumēto Qd̾ ille aduertens cōcitus
ad bernardū redijt et quid in ipſa
oratiōe ſolicite cogitauerit indica/
uit et de ſe vt pri⁹ temē nō pſūpſit
¶ Frater robertus eius monach⁹
et ſecundū ſeculū ꝓpinqu⁹ in adole/
ſcentia ſua quorūdā pſuaſione de/
ceptus cluniacū ſe cōtulerat Vene
rabilis aūt pater poſtq̄ꝫ aliquādiu
diſſimulauit eūdē ſtatuit ꝑ epiſtolā
reuocare Quaꝫ cū ſub diuo dicta/
ret ali⁹ monach⁹ eam ſuo more cō
ſcriberet. ſubito inopinatus imber
erupit et is q̄ ſcribebat cartā cōpli
care voluit. Cui bernħ. Opus dei
eſt. ſcribere ne formides. Scꝛpſit er
go epiſtolā i medio imbris ſine im/
bre Cum eni vndiqꝫ plueret ibideꝫ
tamen moleſtiam imbris virtus ex
pulit caritatis Cum quoddam
monaſteriū qd̾ vir dei cōſtruxerat
occupaſſet. muſcarum incredibilis
multitudo. ita vt omnibus grauē
moleſtiam generarent. ille dixit E/
go excommunico eas Mane auteꝫ
omnes pariter mortuas inueneꝛt
¶ Cum a ſummo pontifice me
diolanum miſſus fuiſſet vt ipſuꝫ cū
eccleſia reconciliaret et iam papiaꝫ
rediſſet q̄dā vxorē ſuā demoniacā
ad eū adduxit Mox qꝫ ꝑ os miſe/
re mlieris diabol⁹ in ↄtumelias ei⁹
ꝓrupit dicēs. Non me de anicula
mea h̄ poriculos edēs et braſicas
deuorat pellet. At vir dei ipſam ad

ecclesiam beati ſiri remiſit Beatus
āt ſirus hoſpiti ſuo deferre noluit
nec eidē aliquid curatiōis impēdit
Sic qȝ iterū ad beatū bernardum
adducta eſt . Tūc diabolꝰ ꝑ os eiꝰ
garrite cepit ac dicere Nō me expu
lit ſirulꝰ nec eiciet bernardꝰ Ad hec
ſeruꝰ dei rn̄dit Nec ſirus nec Ber/
nardꝰ te eĳcit ſed dn̄s ih̄us xp̄us .
Mox vt ille oratione effudit ſpiritꝰ
neqȝ dixit Qm̄ libent egrederer de
hac anicula grauiter moleſtatꝰ i ea
Quā libēter egrederer ſed nō poſ
ſum qꝛ nō vult magnꝰ dn̄s? Cui ſā
ctus Et q̇s eſt magnꝰ dn̄s? Cui ille
Jeſꝰ nazarenꝰ Ad quē vir dei Vi/
diſti ne vnq̄ȝ cū? Quo rn̄dente Eti
am Ait Ubi cū vidiſti? Et ille . Jn
gloria Et ſanctꝰ Et tu in gloria fui
ſti Quo rn̄dēte Utiqȝ Et ait Quō
inde exiſti? Et ille Cum lucifero mł
ti cecidimꝰ Hec āt oīa lugubre per
os vetule oībus audientibus loq̄
bat dixit qȝ ei vir dei Nunq̄d in il/
lā gl̄iam redire velles? At ille miro
mō cachinnās ait Tarde eſt Tūc
orāte viro dei de muliere exiuit Sȝ
cum vir dei inde receſſiſſet diabolꝰ
ip̄am iterum inuaſit Vir āt eiꝰ poſt
ſanctū accurrens qd̓ acciderat idi
cauit Jlle āt collo eiꝰ alligari cartu
lam ꝯtinentē hec verba p̄cepit Jn
noīe dn̄i nr̄i ieſu xp̄i p̄cipio tibi de/
mon ne hāc mulierē amodo ꝯtige
re p̄ſumas Quod cū factuȝ fuiſſet
ad eā poſtea nō ē auſus accedere
Apd̓ acq̇taniā q̄dā mulier miſera
bilis erat que a q̄dā demone petu
lante in cubo vexabat Sex ei ānis
abuſus eſt ea ⁊ incredibili vexauit
libidine Adueniēte āt illuc viro dei
demō mulieri ne ad eū accedat ve
hement minat qꝛ nil ei ꝓdeſſe poſ
ſet Et recidēte eo ip̄e q̇ eius fuerat
amator crudeliſſimꝰ fieret ꝑſecutor
At illa ad virū dei ſecure acceſſit et
q̄ pateret cum multo gemitu enar
rauit Cui ille Tolle hunc meū ba/
culū ⁊ in tuo lectulo pone etſi q̇d a
gere pōt agat Qd̓ cū feciſſet ⁊ i le
ctulo ſuo recūbēt . adeſt ille ꝯtinuo
ſed nec ad ꝯſuetuȝ opꝰ nec ad ip̄m
cubile p̄ſumit accedere ſȝ acerrime
minat qꝫ illo r̄cedēte ſe de ea atro
citer vindicabit Qd̓ . cū illa bernar
do retuliſſet . ille populū ꝯuocauit
⁊ oēs cādelas i manu accēſas ha
bere p̄cepit d̓monē qȝ cū vniuerſo
q̇ aderat cetu excōicauit . ac ne ad
illā vł aliā deceps acceſſū habeat
interdixit Sic qȝ illa a tali illuſione
penitꝰ liberata eſt Cū in eadē ꝓ
uincia vir ſc̄us legatiōe fungeret .
vt ducē aq̇tanie eccłie recōſiliaret
et ille modis oībꝰ recōſiliari renu
eret vir dei ad altarē celebraturus
acceſſit . ip̄o duce tanq̄ȝ excōicato
pre foribus preſtolante . Cum autē
pax domini dixit . corpꝰ domini cū
ſuper patenā ponit et ſecū tollit at
qȝ igne a facie ⁊ flāmeis oculis fo
ras egredit et verbis terribilibus
comitē aggredit Rogauimꝰ te in/
q̇t ſpreuiſti nos . Ecce ad te acceſſit
filius ꝟginis qui eſt dominꝰ eccle .
ſie quam tu perſequeris . Adeſt iu/
dex tuus in cuius nomie omne ge
nu curuatur . Adeſt iudex tuus i cu
ius manibus illa anima tua deue/
niet Nūquid et ipſum ſicut ſeruos
eius contemnes? Reſiſte ei ſi vales
Statim qȝ dux totus irriguit et

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

mēbris oībus diſſolut⁹ ad pedes
eius penit⁹ ꝓſiliuit Quē vir dei cal
ce pulſans ſurgere iubet ⁊ dei au/
dire ſniam Ille āt tremebūd⁹ ſurre
xit. et q̄cquid vir ſāct⁹ precipiebat
ꝓtin⁹ adimpleuit ¶ Cū regnū ger
manie pro q̄daz magna ſedanda
diſcordia ſeruus dei intraſſz archi
ep̄us quidā quendā venerabilē cle
ricum obuiā ei miſit Cui dū cleric⁹
ſe ei obuiā a ſuo dn̄o miſſum fuiſſe
diceret. vir dei rn̄didit . Alius dn̄s
miſit te Mirat⁹ ille ſe non niſi a ſuo
dn̄o archiep̄o miſſū fuiſſe affirma
bat Ecōtra ſeru⁹ xp̄i dicebat Fal
leris fili falleris maior dn̄s ē q̄ mi/
ſit te xp̄s Quod cleric⁹ intelligens
ait Putas ꝙ monachus veliz fieri
Abſit a me non cogitaui. nec aſcē/
dit ſup cor meum Quid multa? In
eodē itinere ſeculo valefecit et a vi
ro dei hitum ſuſcepit Cū quedā
militem valde nobilē ad ordinē re
cepiſſet ⁊ quodā tp̲e viruz dei ſeq̄
retur grauiſſima cepit tēptatione
pulſari Cū āt eum quidā de fratri
bus tam triſtez videret. cām tante
triſticie req̄ſiuit Cui ille rn̄dit Scio
inquit ſcio ꝙ nūq̄z amplius let⁹ ero
Q̄d v̄bū cum dict⁹ frater ad ꝑuuz
dei ꝑtuliſſz ille ꝓ eo attenti⁹ orauit
Statim q̄z ille frater q̄ taz tēptat⁹
⁊ triſt᷑. erat tm̄ ceteris apparuit io
cundior ⁊ hilarior. q̄ztū ꝑus ceteri᷑
triſtior Cū āt ei dict⁹ frater v̄bum
meſticie quod locutus fuerat ami
cabiliter improperaret Ille rn̄dit.
Et ſi dixi nunq̄z amplius letus ero
ſed nūc dico nunq̄z amplius triſtis
ero Cuz ſanctus malachias ep̄us
Ibernie cuius vitam plenaz virtu
tibus ip̄e deſcripſit ad chriſtum fe
liciter migraſſet et vir dei ꝓ eo ho
ſtiam ſalutarem offerret. gl̄iam ei⁹
domino releuante cognouit ⁊ eo i
ſpirante poſt cōmunionem formā
orationis mutauit leta voce ſic di/
cens Deus qui beatum malachiā
ſanctorum tuoruz meritis coequa
ſti tribue queſumus vt qui precio
ſe mortis ei⁹ feſta agimus vite q̊z
imitemur exempla Cui duz cantor
ꝙ erraret innueret ait. Non erro ȝ
noui quid dico. Deinde accedens
ſacra eius veſtia oſculat᷑ Cum in
ſtante quadrageſima a multis fuiſ
ſet tironib⁹ viſitatus rogauit eos
vt in illis ſaltem ſacris diebus a ſu
is vanitatibus ⁊ laſciuijs abſtine/
rent Quibus nullo modo acquie/
ſcentibus iuſſit eis ꝓpinari vinum
dicēs Bibite poculū aīaruz Quo
hauſto ſubito mutati recedunt ⁊ q̄
modicū tp̲s denegauer̄t totū tp̲s
vite ſue deo dederūt Tādē bea
t⁹ pater Bernard⁹ morti felicit᷑ ap
propinquās ait fratrib⁹ ſuis Tria
vobis obſeruanda relinquo que i
ſtadio preſēti᷑. vite quo cucurri me
memini totis viribus obſeruaſſe.
Nemini ſcandalum facere volui et
ſi aliquādo incidi. ſedaui vt potui
Minus ſemper ſenſui in eo q̄z alteri
us credidi. Leſus de ledente nunq̄z
vindictam expetij Ecce caritatē hu
militatem et patientiam vobis re/
linquo Deniq̄z poſt multa miracu
la perpetraſſet . et centum ſexagin
ta monaſteria conſtruxiſſet mul/
tos q̄z libros et tractatus cōpilaſ/
ſet conſummatis vite ſue diebus
circiter annos . 63. Anno domini

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

milleſimo centeſimoq̄nguageſimoc̄
tio inter filioꝝ manus obdormiuit
in domino. Poſt obitū vero ipſius
multis gloriam ſuam manifeſtauit
Cuidā eni abbati in quodam mo/
naſterio apparuit et vt ſe ſequeret̄
ammonuit. Qui cū ſequeret̄ dixit.
ei vir dei Ecce ad montē libani ve
nim⁹ et tu hic manere debes. Ego
autē illuc aſcendā Intrrrogat⁹ ab
eo ad quid vellz aſcendere diſcere
inquit volo Miratus ille Quid in/
quit vis diſcere pater cui nullū ho
die credimus eſſe ſimilem? Et ille.
Nulla hic ſciētia. nulla veri cogni/
tio. ſurſum ſcientie plenitudo ſur/
ſum vera notitia. vera notitia veri/
tatis. Et in hoc ꝟbo diſparuit Ille
aūt diē notauit et tūc viꝝ dei Ber
nardũ de corpe migraſſe inuenit.
Multa aūt alia ⁊ pene innumerabi
lia miracula per ſeruū dei de⁹ opa
tus eſt qui quotidie mirabilis cla/
ret et glorioſus in ſecula bn̄dict⁹.

De ethimologizatione nominis ſancti Thimothei.

Thimotheus quaſi timorez te
nens Vel a timore et theos.
quod eſt deus quaſi timor dei

De ſancto Thimotheo

Thimoth⁹ ſub Nerone a p̄
fecto vrbis rome dum gra
uiter torqueret̄ et calce viua ei⁹ pla
ge aſpgerent̄ et ipē in his gratias
ageret. duo angeli ſibi aſtiterūt di
cētes Erige caput in celum et vide
Aſpiciensq̀ꝫ vidit celos apertos et
ihm coronā gēmataz tenentem et
dicentem ſibi. Hanc de manu mea
accipies Quod quidā vir nomine
appollinaris videns baptiſari ſe fe
cit Qua ꝓpter p̄ſes iuſſit āmbos i cō
feſſione dn̄i pſeuerantes decollari
Circa annos domini. lvij.

De ethimologizatione nominis ſancti Simphoriani martiris

Simphorian⁹ a ſimphonia
dicit̄ Fuit eni ſicut vas mu
ſicum emittens armoniam
virtutū In quo tanq̄ꝫ in vaſe tria
fuerunt. Nam ſicut dicit auerrois
ſonatiuū debet eſſe durū ad reſiſtē
dū. lene ad ꝯtinendū. latum ad im
plendū. Sic et ſimphorian⁹ tanq̄ꝫ
vas muſicū Durus eni fuit p auſte
ritatē. lenis aliis p manſuetudinez
lat⁹ omib⁹ p caritatis amplitudinē

De ſancto Simphoriano martire

Simphorian⁹ in auguſtudu
nēſi vrbe ortus dū adhuc
adoleſcens eſſet. tanta mo
rū grauitate pollebat q̄ ſeniorum
vitā anticipare videret̄ Cū igit̄ pa
gani feſtū veneris celebrarēt et ſta
tuā ante Eradiū p̄fectū preferrent
Simphorian⁹ affuit et nolens eaz
adorare diu cedit̄ et carceri manci
pat̄. Et cuz eductus de carcere ad
ſacrificium cogeret̄ et multa ei do/
naria ꝓmitterent̄ dixit Dn̄s noſter
vt nouit remunerare merita. ita eti
az nouit punire peccata Vitā q̄m
xp̄o ſoluturi ſum⁹ ex debito. ſolua/
mus ex voto Sera penitudo ē ſub
iudicis timuiſſe ꝯſpectum Munera
vr̄a fucata. melliſ ꝓmixta dulcedie

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf